

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING

Landskapslag angående temporär ändring av landskapslagen om planering av och landskapsandel för socialvården.

1993-94

nr 6

FÖRSLAG

Landskapstyrelsen föreslår att lagtinget antar en temporär ändring av landskapslagen om planering av och landskapsandel för socialvården (71/93). Enligt förslaget blir landskapsandelarna för driftskostnaderna inom socialvården i genomsnitt 11 % lägre än vad landskapsandelarna skulle ha varit om nämnda landskapslag varit oförändrad. På landskapsnivå avdras under år 1994 ca 5,9 miljoner mark från kommunernas beräknade landskapsandel för driftskostnaderna för socialvården. Avsikten är att avdraget skall gälla endast under år 1994. Nedskärningen genomförs till 40 procent baserat på invånarantalet i kommunerna och till 60 procent på antalet skatteören i kommunerna.

Den i framställningen föreslagna nedskärningen i kommunernas landskapsandelar kompenseras bl.a. genom slopandet av barnavdraget i kommunalbeskattningen.

Lagen avses träda i kraft så snabbt som möjligt.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Gällande bestämmelser

Den 1 januari 1994 träder landskapslagen om planering av och landskapsandel för socialvården (71/93) i kraft i landskapet. Enligt lagen kommer landskapsandelarna för driftskostnaderna för socialvården framdeles att beräknas på kalkylerade grunder. Eftersom landskapsandelen bestäms kalkylmässigt har en strävan med det nya landskapsandelssystemet varit att finna de faktorer som bäst beskriver behovet av service inom kommunen. Samtidigt som dessa faktorer skall vara lättillgängliga ur allmänt insamlad statistik, skall uppgifterna vara neutrala. De faktorer som bäst uppfyller dessa kriterier är kommunens invånarantal och åldersstruktur. På basen av de faktiska kostnaderna inom hela sektorn framräknas en kalkylerad kostnad ett s.k. markbelopp för varje kommuninvånare uppdelat på fyra åldersgrupper. Vid beräkningen av de årliga landskapsandelarna för kommunernas socialvård beaktas även de förändringar som inträffat och som beräknas inträffa under verksamhetsåret vad gäller omfattningen och arten av landskapsandelsuppgifterna samt kostnadsnivån. Eftersom det nya systemet är kalkylmässigt och den strikta utgiftsbundenheten enligt nuvarande landskapsandelssystem frångås samt kostnadsutvecklingen inte som i dag följs upp varje år genomförs en kostnadsfördelningsutredning vart fjärde år mellan landskapet och kommunerna. Vid denna utredning beaktas den avvikelse som det kalkylerade systemet kan medföra mellan den uppskattade och den verkliga utvecklingen av socialvården.

2. Landskapsstyrelsens förslag

2.1. Allmänt

Läget inom den statliga ekonomin förvärras ytterligare i år. Sammanlagt beräknas statens inkomster minska med mera än fyra procent (se budgetpropositionen 1994). Statens försämrade finanser påverkar även landskapets ekonomi bl.a. genom att avräkningsbeloppet minskar. Enligt preliminära beräkningar torde de statsmedel som landskapet årligen erhåller minska från tidigare beräknade 600 miljoner mark till ca. 556 miljoner mark för år 1994. För att nå en bättre balans i den offentliga ekonomin och för att minska behovet av skuldsättning krävs minskade utgifter.

Verksamhetsåret 1994 medför såväl organisatoriska som ekonomiska förändringar för både landskapet och kommunerna. De största förändringarna är reformen av landskapsandelssystemet och samordningen av hälso- och sjukvården. Båda reformerna träder i kraft den 1 januari 1994.

Under år 1994 genomförs även en familjestödsreform i landskapet på samma sätt som i riket, med stöd av de blankettlagar som reglerar barnbidragen och bostadsbidragen i landskapet (jfr lagtingets beslut av den 30 september 1993). Reformen medför bl.a. en förhöjning av både barnbidragen och bostadsbidragen. Landskapsstyrelsen har även för avsikt att i samband med familjestödsreformen på samma sätt som i riket slopa barnavdraget i kommunalbeskattningen. Genom familjestödsreformen ökar landskapets utgifter enbart på grund av barnbidragshöjningen med ca 15 miljoner mark. Till följd av den slopade avdragsrätten i kommunalbeskattningen beräknas kommunernas skatteinkomster enligt grova uppskattningar öka med 10-15 miljoner mark.

2.2. Nedskärning av landskapsandelarna för socialvården

Enligt förslaget fastställs landskapsandelarna för driftskostnaderna för socialvården till ett belopp som blir i genomsnitt elva procent lägre än vad det skulle ha varit om ingen ändring vidtagits av landskapslagen om finansiering av och landskapsandel för socialvården (71/93).

Förslaget innebär att landskapsandelarna för driftskostnaderna för socialvården minskas med sammanlagt 5.900.204 mark. Enligt förslaget fördelas minskningen till 40 procent enligt invånarantalet, d.v.s. 2.360.082 mark, och till 60 procent i proportion till antalet skatteören d.v.s. 3.540.122 mark. Nedskärningen blir totalt 94 mark per invånare samt i medeltal 0,22 penni per skatteöre beräknat på de antal skatteören som torde inflytta under skatteåret 1992. Totalt minskas landskapsandelarna för driftskostnaderna från 53,6 miljoner mark till 47,7 miljoner mark.

2.3. Övriga nedskärningar av landskapsandelarna

De sparåtgärder som i övrigt vidtas beträffande landskapsandelarna kan genomföras inom ramen för den från årsskiftet aktuella lagstiftningen. Den nedskrivning av enhetspriserna som sker inom exempelvis utbildningsektorn motsvaras av de besparingar kommunerna förväntas vidta inom sektorn.

Beloppet för den allmänna landskapsandelen per invånare minskas med ca 30 procent och blir 406 mark. Nedskärningen av den allmänna landskapsandelen kompenseras med att kompletteringen av skatteinkomsterna stiger till ett väsentligt högre belopp än vad som var fallet provräkningsåren i det underlag som legat till grund för landskapsandelsreformen.

3. Organisatoriska och ekonomiska verkningar

Eftersom kommunerna kompenseras på annat sätt, bl.a. genom slopandet av barnavdraget i kommunalbeskattningen, torde den ekonomiska belastningen mellan kommunerna och landskapet vara neutral. Det ekonomiska utfallet av förslaget är även beroende av kommunernas övriga inbesparningar. Totalt innebär förslaget ingen penningmässig försämring för kommunerna.

Enligt förslaget minskas landskapsandelarna för driftskostnaderna för socialvården totalt från 53,6 miljoner mark till 47,7 miljoner mark d.v.s. med 11 procent. Nedsänkningen fördelas till 40 procent enligt antalet invånare och till 60 procent på grundval av antalet skatteören år 1992.

4. Ärendets beredning

Beredningen av lagförslaget har utförts som tjänstemannauppdrag vid lagberedningen.

Dessförinnan har ärendet aktualiserats i samband med beredningen av landskapsbudgeten för år 1994. En arbetsgrupp för diskussion om gemensamma budgetfrågor mellan landskapet och kommunerna har även diskuterat den aktuella minskningen av landskapsandelarna för socialvården. I arbetsgruppen har förutom representanter från landskapsstyrelsen även ingått kommunala representanter som utsetts av kommunala samarbetsnämndens arbetsutskott. De kommunala representanterna har vid dessa diskussioner mot bakgrund av det ovan nämnda funnit en nedsänkning av landskapsandelarna som acceptabel. Kommunerna har dock framfört ett önskemål att bestämmelserna inom socialvården bör luckras upp ifall nedsänkningar görs av landskapsandelarna för socialvården, så att kommunerna kan genomföra reella inbesparingar. Landskapsstyrelsen har för avsikt att även framdeles föra en dialog med kommunerna för att övervaka de aktuella reformernas effekter på kostnadsneutraliteten mellan landskapet och kommunerna.

DETALJMOTIVERING

37 a § Minskning av landskapsandelarna för driftskostnaderna under år 1994. Enligt förslaget skall ett temporärt avdrag göras från den enligt 10 § beräknade landskapsandelen för en kommuns driftskostnader för socialvården under år 1994.

Beloppet 3.540.122 mark utgör 60 procent av den totala nedskärningen om 5.900.204 mark som genomförs på landskapsandelarna för driftskostnaderna för socialvården under år 1994.

37 b § Beviljande och utbetalning av landskapsandelar under år 1994. Eftersom lagändringen inte förväntas träda i kraft förrän efter den 1 januari 1994 kommer nedskärningarna till skillnad från vad som stadgas i 12 § att verkställas på de landskapsandelar som utbetalas efter att lagen har trätt i kraft. Avsikten är att nedskärningen av landskapsandelarna för driftskostnaderna skall ske jämnt fördelat på de månader som återstår av året sedan lagen trätt i kraft.

Ikraftträdelsebestämmelsen. Ikraftträdelsetidpunkten lämnas öppen så att landskapsstyrelsen kan besluta om denna. Avsikten är att lagen skall träda i kraft så snabbt som möjligt.

Landskapsstyrelsen föreslår att lagtinget antar följande lag.

L A N D S K A P S L A G
om temporär ändring av landskapslagen
om planering av och landskapsandel för socialvården

I enlighet med lagtingets beslut fogas till landskapslagen den 19 oktober 1993 om planering av och landskapsandel för socialvården (71/93) nya 37 a och 37 b §§ som följer:

37 a §

Minskning av landskapsandelarna för driftskostnaderna under år 1994

Den landskapsandel som enligt 10 § beräknats för en kommuns driftskostnader för år 1994 minskas

- 1) med 94 mark per kommuninvånare samt
- 2) med ett belopp som erhålls genom att 3.540.122 mark divideras med summan av samtliga kommuners sammanräknade antal skatteören och genom att resultatet multipliceras med antalet skatteören i kommunen.

Till grund för minskningen enligt 1 mom. ligger kommunens invånarantal den 1 januari 1993 och de antal skatteören som beräknas inflyta genom beskattningen för skatteåret 1992.

37 b §

Beviljande och utbetalning av landskapsandelar under år 1994

Med avvikelse från vad som stadgas i 12 § tillämpas minskningen av landskapsandelarna för driftskostnaderna enligt 37 a § på de landskapsandelar för driftskostnaderna som efter att lagen har trätt i kraft utbetalas till kommunerna för år 1994.

Denna lag träder i kraft den _____ och gäller till och med den 31 december 1994.
Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Mariehamn den 11 november 1993

L a n t r å d

Ragnar Erlandsson

T.f. lagberedningsekreterare

Hans Selander